

1914 OCT. 11.

Actiunea - 1914 X / g.-in.d.-n. 3. orașan!

GOSINZEANA

PROPRIETAR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

REDACTOR: Dr. NICOLAE DAMIAN

Anul IV. — Nr. 39.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dolari. — Germania 15 M.

Orăștie, 11 Octomv. n. 1914.

Vedere din războiul cu Francezii; o luptă pe Valea-Meuzei. Mașinile de pușcat sunt puse în arbori și unde pot mai sus și mai bine, apoi tunurile, — și toate bat în inamic ducând asupra lui groază de moarte.

Însemnările unui completaș mobilizat.

3. În spital.

„Dumneata ești Român, ca noi, de vorbești așa frumos românește?”

— Da, Român, de pe la Orăștie.”

Cu vorbele acestea mă întâmpinără cei 15—20 de răniți, cari ne sosiră într'una din zilele trecute în spital. Când auziră din gura mea vorba românească, în ochii lor lucă bucuria omului ajuns în năcaz prin țară străină, unde nu-i înțelege nimeni graiul și nu-i pricepe nimeni plânsoarea. Erau o ceafă de Românași de pe la Bistrița și se rătăcise printre ei, în bătaia dela Grodek, și un rezervist dela regimentul orăștian, 64. Ajunseseră acum cu toții aci, în spitalul de rezervă din orașelul acesta din Stiria, și printre lumea străină, cu care nu se puteau înțelege, când deteră cu ochii de mine, li se părură ca ceva de necrezut. Frați de-acelaș sânge, coborâți din aceeaș opincă, ne împrietinirăm de grabă și priveam la mine cu încredere, ca la un frate mai mare, mai cuminte, mai cu trecere. Își spuseră plânsurile — Românul totdeauna se plânge numai către ai săi, căci în fața străinului nu cutează s'o facă — și mă rugară să le ajut, dacă 'mi stă în putință. Doriau să-i sloboadă acasă, să-i lase să se vindece 'n sat, și 'n două-trei săptămâni vor veni înapoi și s'or duce iară la luptă. Li-i dor să-și mai vadă odată moșia, să-și mai cuprindă odată copilașii și nevasta în brațe, și-apoi nu li-o păsă, măcar să moară...

Sărmanii oameni! Cât eră în ei de puternic dorul de casă și nu băgau de seamă, că ranele din piept, din brațe, din picioare, din mâni, din pânțele, îi fîntuiesc zile de-arândul de paț și le fac cu neputință să plece pe drum singuri. I-am mângăiat totuș, că în câteva zile le va fi mai bine și s'or putea duce. Li-am scris apoi rând pe rând scrisori și după ce am isprăvit cu toți și am plecat spre ușă, la patul din margine mă oprește un rănit cu ochii

tulburi, cu fața suptă și cu graiul stâns aproape:

— Mă rog, să-mi scrie domnișoru önkéntes și mie o scrisoare”, îmi zice într'o românească stricată, că abia o puteai înțelege.

— D'apoi și dta ești Român, bade?”

— Și eu.

— De pe unde?”

— Din Marmaroș”, răspunde omul meu și când îl întreb de nume, rostește încet:

— Șereș János”, și-mi spune, că și ei sunt o ceafă 'ntreagă, și arată cu mâna spre paturile pline. Li-e rușine însă, că nu știu bine românește. I-au și luat drept Unguri pe aci, după nume, după vorbă.

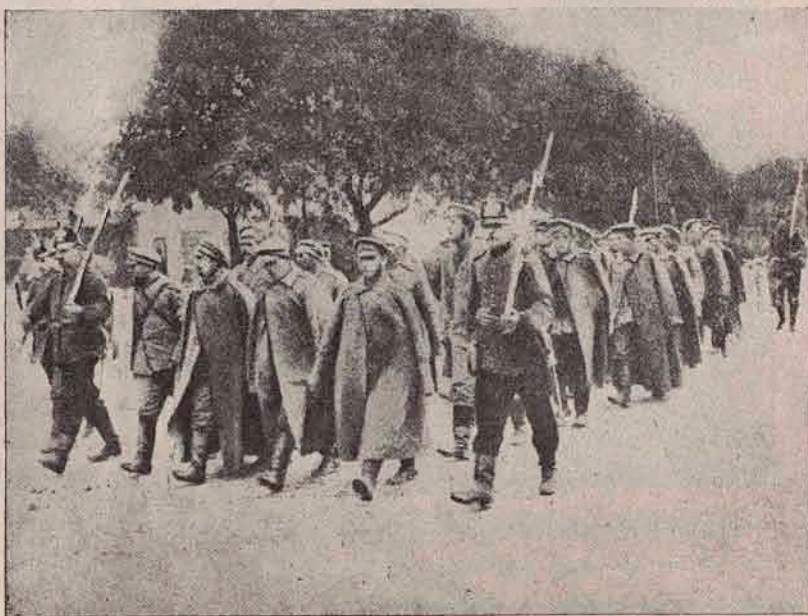
Am scris scrisori și Maramureșenilor, scrisori românești, scrise în graiul curat și neaoș, pe care însă cine știe, dacă-l vor înțelege cei de-acasă, căci pe la marginele României azi numai inima mai bate românește, încolo graiul e mestecat și umplut de străinisme, mai încălce de cât ale celorlalți frați de-ai lor din Basarabia, cu cari am vorbit întâiaș dată tot aici...

Pe aceștia, pe Basarabeni, i-am întâlnit tot ca răniți, prinși în luptă

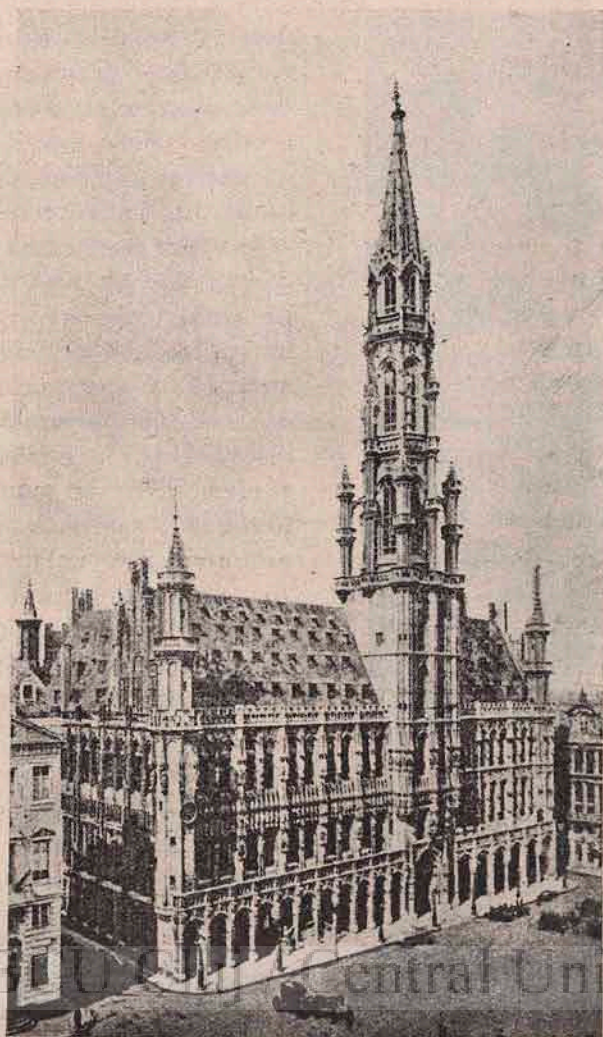
uriașă din pădurile dela Grodek. Au căzut și ei de-avalma cu oștenii noștri, loviți poate focmai de gloanțe trimise dela de-ai lor...

Am ieșit cu sufletul zbuciumat în coridoarele largi, curate și mi-am proptit capul de geamurile mari. Afară cerneă ploaie mărunță, o ploaie de toamnă, din acele, cari fin zile 'ntregi și bagă 'n oase boală și 'n trupuri frig și ruină. Înaintea ochilor mi s'au ivit stepele Rusiei, câmpurile galițiene și soldații îngodați în țină și zăcând zile întregi în șanțuri, cu picioarele 'n apă până la glezne, fără somn, fără mâncare, cu mâna țepenită pe pușcă, cu ochii țintă 'naintea. Războiul, vai războiul, războiul-i de viteji purtat și fiecare soldat de pe câmpul de bătăie e astăzi un erou, căruia trebuie să i ne 'nchinăm cu toții. Și totuș, ce crudă ironie, în istoria oamenilor acestora...

E 'ngrozitoare priveliștea dintr'un spital militar, încărcat azi cu răniți. Oameni teferi de altădată, zac aci nemișcați, bandajați pe trup pretutindeni, împușcați prin mâni, prin picioare, prin șolduri, prin spate, prin piept, prin umere, prin gât, prin cap. Pe fețele lor e răspândită o durere ascunsă, o durere mută, și ochii triști nu se înviorează niciodată. Dacă-i întrebi de luptă, răs-

Prisonieri ruși, infanteriști, prinși de armatele noastre în luptele generalului Dankl la Krasnik și Dusa.

Renumita Casa oraşului din Bruxela, capitala Belgiei, cuprinsă de oştile germane.

pund scurt, dau din cap și n'au chef de vorbă. Am întrebat pe unul, cât crede el, că va mai fi nea războiul, și mi-a răspuns scurt:

— Până rămâne om sănătos, nu 'nceată, domnişorule, așa s'au pornit acum".

În cuvintele acestea: așa s'au pornit acum, e 'ntreagă povestea vieții de pe câmpul de luptă. Bătăliile dela Rava-Ruşca, dela Lemberg, dela Grodek, au fost dintre cele mai sângeroase, din câte va aminti istoria. Odată, când furtuna se va linişti și râurile tulburate vor reintră în matca lor, va fi îngrozitoare povestea lor, dacă se va scrie. Noi, cari astăzi suntem în uniformă, nu vom ceî-o poate, dar ceilalți o vor povesti-o ani de-arândul urmaşilor noștri și ani de-arândul în serile de toamnă, când zile 'ntregi se cerne ploaia mărunță 'n geamuri,

la vatra 'ncălzită, vor plânge femeii îndoliate și vor visă copilași plâpânzi, de-un tată, pe care l-au pierdut în cel mai crâncen războiu din câte s'au dat vreodată...

Radu Mărgean.

DIN PERSIA, PESTE CAUCAZ, LA CONSTANTINOPOL

— Din incidentul izbucnirii războiului. —

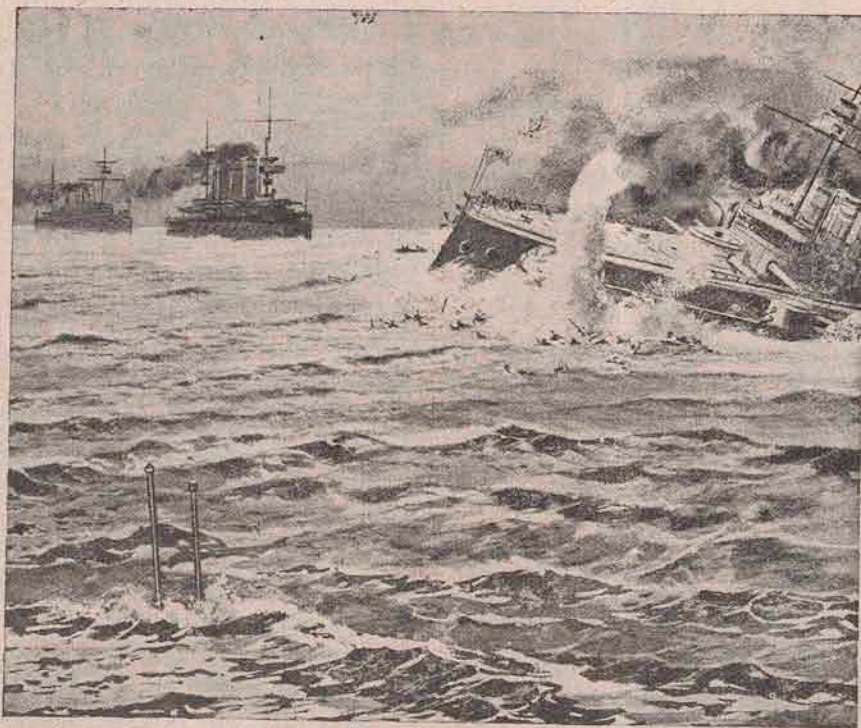
Un supus ungar povestește următoarele despre călătoria sa din Teheran la Constantinopol, din incidentul izbucnirii actualului război european:

„În Teheran am aflat la 27 Iulie, cum că Europa s'a încurcat în război. Colonia austro-ungară nu știe ce se aleagă din potopul de știri răspândite de ziarele persiane și mai ales nu putea să aleagă sâmburele adevărului. Ceteam coloane întregi, cu litere mari, cum că Europa stă

în pragul războiului. Se da ca informație pozitivă, cum că monarhia austro-ungară și Rusia au început ostilitățile, lucru, care, în această țară aziatică, nu prea ne venea la socoteală și nu ne simțeam nici decît în siguranță. Am dat năvală la legație, unde se sileau să ne liniștească, deși nici înșiși funcționarii de acolo nu erau în curat cu situația și cereau zădarnic informații dela ambasada din Petersburg sau dela ministerul de externe din Viena; telegramele și fratele erau respinse de oficiul poștal, iar la cele simple nu soseă nici un răspuns. Ne-am adresat la legația germană, care asemenea nu avea nici o știre de nimic, ci, împreună cu legația noastră, a făcut întrebare la legația rusească. Rusul a dat un răspuns liniștitor, dar ne-a făcut atenți în chip amical, că nu strică dacă supușii austro-ungari, cari vreau să meargă acasă, se plece numai decît. Se poate închipui, ce impresie grozavă a făcut asupra noastră observarea legației rusești. Am rămas consternați...

A doua zi eram gata de plecare. Un funcționar al legației avea însărcinarea să ne conducă și să ne lase într'un port rusesc. Legatul Rusiei ne-a vizat fără nici o piedecă pașapoartele, ceea-ce, știind că fără această formalitate nu se poate călători în Rusia, ne-a liniștit mult. Din tonul ziarelor persiane, vedeam că au accente vădite de revoltă împotriva Rușilor stăpânitori. Urmarea a fost, că acele ziare au fost confiscate. Mulțimea, ca un răspuns la confiscare, a făcut demonstrații la legația rusească. „Garda consulară“ a muscanului a înădușit însă aceste demonstrații.

Am luat trăsura hodorogită a societății Bachram-Bahram, singurul mijloc de comunicație în Persia, și, trecând peste Resten și Enselin, am ajuns la marea Caspică. Drumul ținuse două zile și am sosit în 30 Iulie. Cel dintâiu lucru a fost să dăm năvală la oficii și să ne informăm despre starea lucrurilor, dar oficianții au rămas uimiți de știrile comunicate de noi și idee nu aveau că se pe-

Scufundarea celor 3 încrușișetoare engleze. Un mare încrușișător (cel dela dreapta în chip) izbit de torpila aruncată de un submarin german, — se scufundă. Doue alte încrușișătoare engleze îi vin în ajutor. Acelea se izbesc de mine submarine și — se scufundă și ele!

trec lucruri mari în Europa. A doua zi a sosit din Baku vaporușul mic și hârbuit al societății „Mercur”, cu numele „Țarul Petru-cel-mare”, al cărui căpitan ne-a înspăimântat cu tot felul de știri, între altele ne-a comunicat că Rusia a mobilizat. Am luat acest vapor și, pe urmele unui vaporuș-pilot, ne-am îndreptat spre Baku. Din împrejurarea că ne serveam de pilot am știut că chiar și lacul Caspic e subminat, mai ales de teama Turcilor, cari ar putea ataca Rusia peste Persia. Spre sară am fost în Baku. Aici s'a urcat pe vapor o trupă de soldați ruși și au început să cerceteze cu mare grijă pașapoartele călătorilor. Le părea suspect numărul cel mare al acestora. Lucrul acesta s'a petrecut în prima August la 10 ore, și nici prin minte nu ne trecea, că atunci între Germania și Rusia se declarase deja starea de războiu. Oficerul nu ș'a bătut mult capul cu noi, ci ne-a dat voie să debarcăm. La poliție însă ne-au indus în o listă separată și ne-au ispitit în tot chipul. Lucru principal a fost, că ne-au dat permis să putem călători la Baku. Acest oraș îmi eră cunoscut, de aceea nu

m'am trudit cu altceva, decât să-l pot părăsi cât mai curând. Lucrătorii dela marile uzine de petrol s'au pus în grevă. Fabrica Nobel a fost silită să ceară miliție împotriva greviștilor. Dar poliția ocupată cu executarea ordinului de mobilizare nu putea să sufoace greva. Mobilizarea a fost primită cu împotrivire și nu se anunță nimenea dintre cei obligați, așa că decurgea grozav de încet. Se agită chiar pe față în contra mobilizării, a războiului, a țarului. Se împărțeau caricaturi, în cari se batjocoreau Rușii și războiul.

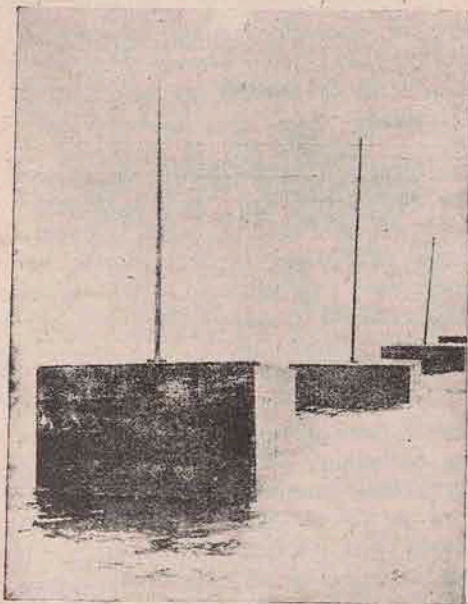
Însfârșit, am luat trenul, care în vremuri normale face calea până la Tiflis în 13 ore. Abia ne așezărăm în tren și am simțit numai decât, cât de grozav e să călătorești în o țară dușmană în vreme de război. În fiecare compartiment eră un jandarm cu sulița pe pușcă, care mai ales pe noi, pe străini, ne ținea tot sub ochi. Așteptam în toată clipa să ne dețină, ori să dea ordin să ne arunce jos din tren. Tovarășii nostri de drum ne-ar fi zdrobit din o lovitură, dacă știau cine suntem. N'am îndrăznit nici să ne căscăm gura. Nu puteam ieși nici pe cori-

dorul vagonului, căci numai decât eră jandarmul pe urma noastră. Mi-au cerut pașaportul. Firește, fiind eu cetățean ungar, eră făcut în limba franceză și maghiară, doar viza consulului rus din Teheran dacă eră rușeste. Spre marea mea bucurie, jandarmul idee nu aveă de Ungaria și de limba maghiară. La întrebările lui am răspuns, că Ungaria e o țară mică dela China spre răsărit și e în cea mai bună prietinie cu imperiul rusesc. Bieții austrieci au pățit-o: sosiți în Tiflis au putut coborî din tren numai sub pază de jandarmi și au fost duși la poliție sub escortă. Acolo au fost declarați numai decât prizonieri și în aceeași zi i-au pornit mai departe. Cine știe unde?

În Tiflis mulțimea de stradă își începuse opera destructivă. Pustiise câteva case publice, între altele „Hotelul Orient” și clubul german. Casa acestuia din urmă au dărâmat-o până la pământ, încât numai ruine și tăciuni au mai rămas. Poliția nici nu ș'a clătit să împedecă vandalizmele. În Tiflis locuiesc o mulțime de germani, aproape toți cetățeni ruși. Aceștia au putut să scape numai mulțămită gardei civice, compusă în majoritate din naționalități. Naționalitățile din Rusia nu s'ar bucură de învingerea Moscoviților, căci pentru ele aceasta nu ar însemna o soartă mai bună, ci, de sigur, o mai aprigă apăsare.

Situația Tătarilor mai ales, e de tot interesantă. Mohamedani fiind, așteaptă foarte agitați desvoltarea evenimentelor, căci dacă Turcia se amestecă în război și se proclamă războiul sfânt al musulmanilor, atunci nu e putere pe lume, care i-ar putea împedecă să nu se ridice împotriva dușmanilor Islamului. Rușii o știu bine aceasta și încunjură ciocnirile cu Turcii, căci atunci toți musulmanii ar ascultă glasul Califului și s'ar înșirui în rândul dușmanilor Rusiei.

Din Tiflis am călătorit mai departe spre orașul Batu, situat pe malul Mării negre. Ne-am urcat în tren noaptea pe la patru ore și abia am ațipit nițel, când ne-a trezit un

Minele submarine cum plutesc pe sub apă. Corabia se lovește de ruda aceea ce merge ca un ac în sus și prin aceea aprinde mina care nimește corabia.

zgomot teribil. N'am mai avut vreme să aflăm ce este, căci fără nici o întrebare ne-au împins jos din tren. Ne-au azvârlit și bagajele după noi. Eră noapte și întunerec greu. M'am așezat pe-o bancă în gară, fără să-mi pot da seamă, că unde mă aflu? Nu știam, ce să va alege de mine? Îmi erau pe sfârșite și paralele. Mai târziu am aflat că suntem în localitatea Djatjiagorsk; de continuarea călătoriei nici poveste. Mi s'a dat s'o înțeleg aceasta foarte limpede. Descurajat de această constatare, n'am mai îndrăznit nici să trag la vre-un hotel, căci mă temeam că voi fi deținut. Toată ziua am rătăcit prin oraș fără nici o țintă și-mi părea nespuse de bine, că nu mă întrebă nimenea: cine sunt și ce caut aici? În geantă aveam notițe etnografice în limba mea natală și mă temeam grozav că voi putea fi privit ca șpion. În cele din urmă am luat o hotărâre: m'am dus la gară și am întrebat, când pleacă spre Batu, proximalul tren militar? Îmi făceam socoteala, că în chipul acesta mă vor crede rus, căci nu prea aveam atunci înfățișare de european și voi putea călători fără pașaport cu militarii. Pașaportul mi l-am aruncat, geanta mi-am scăpat-o de lucruri

cari puteau naște suspiciune, iar de pe haine am tras jos tichetele croitorului, care mi le făcuse. Am urcat într'un tren militar. Erău vagoane de povară și urcaserăm atât de mulți, încât nu puteam să stăm decât în picioare, aliniați militărește. Nu m'au întrebat multe, când m'au văzut că urc treptele cu aer de siguranță. Cei mai mulți mobilizați erău georgieni și nu prea se vedeau încântați de serviciul militar. Limba nu le-o știam și de aceea m'am dat că sunt ovreu din Rusia. Pe cale nu ne-au dat nimic de mâncare și de aceea, la câte-o gară obscură, primeam cu strigăte de bucurie articolele vreunui vânzător de castraveți. Eu nu eram încă scăpat de ori-ce primejdie. Trebuie să prind un vapor turcesc, apoi mai trebuie să-mi vizez pașaportul la legăția turcească. Lucrul acesta cu atât mai vârtos nu-l puteam face, căci pentru siguranță îmi aruncasem pașaportul.

Orașul Batu înfățișă icoana unei mișcări uriașe. Altedați aproape puștiu, acum vuiă de mulțimea oamenilor, cea mai mare parte completați mobilizați, cari erău meniți să plece la hotarele turcești.

Am sosit în 10 August. Numai decât am alergat și m'am imbarcat pe un vapor francez. Nici prin gând nu-mi treceă, că atunci aveam deja război și cu Franța. M'am amestecat în vorbă cu vreo câțiva călători, am putut ceti câteva ziare și, firește, am părăsit îndată vasul. Mă uitam cu jale cum se depărtează vaporul și eu rămân iarăș în nesiguranță. Vapoarele Lloyd-ului austriac nu mai circulau și astfel eram silit să ies pe jos cumva din imperiul moscovit. Orașul Batu e la 50 kilometri dela frontiera turcească și am făcut pe jos acest drum, încă bucuros. Caracteristic mi s'a părut, că la granița rusească n'am văzut pe nimenia. Adevărat că nu mergeam pe drum bătut, ci peste câmp, prin porumbiști și peste livezi. Am ajuns în comuna turcească Atina; m'am înștiințat numai decât la autorități și am cerut de mâncare. Se mănânc

mi-au dat, dar m'au găsit suspect. Abia cu greu mi-a reușit să-i conving, că nu sunt decât un biet fugă, care mă pot numi că sunt din țara prietină Turciei, din Ungaria. M'au transportat în Trapezunt, unde un consul al nostru mi-a făcut rost și am putut să-mi continui călătoria spre Constantinopol în vapor. Căpitanul eră om prietinos, dar în schimb spuneă că e probabil sau să dăm în vreo mină sau să ne prindă vre-un vapor rusesc, ori că ne va bombardă vre-un bastiment de-al Rușilor, căci războiul poate să izbucnească în toată clipa. Cu ajutorul lui Dumnezeu nu s'a adevărit nici o temere de-a căpitanului, și mort de oboseală, am ajuns în Constantinopol, unde lumea așteptă din zi în zi să fie orașul bombardat de vasele rusești și nimenea nu se credeă în

Mină submarină explodând. — Dacă de-asupra ei e o corabie, o sparge ca o găoace de ou și o cufundă.

Trupe din expediția debarcată de Anglia în nordul Franței: infanteriști scoțieni.

siguranță. Nici aceasta nu s'a adevărat, după împrejurări e liniște aici, singur alimentele se urcă la preț din zi în zi".

□ □ □

RÂNDURI MĂRUNTE

— Numărul de față nu s'a mai trimis acelor abonați, cari aveau restanță încă și pe semestrul prim al anului de față.

— Cei cu restanță pe pătrarul III. (Iulie—Septembrie) sunt rugați a ne trimite datoria, și plata pe pătrarul acesta al 4 lea înainte.

Din ciudățeniile războiului. Nicăiri mai mult ca în războiu, nu se folosesc toate istețimile, șireteniile, apucăturile de tot felul, pentru a-și face om la om rău. Războiul acesta a scos la iveală sute și sute de dovezi ciudate de apucături, prin cari o parte luptătoare vrea să poată face mai mare stricăciune celeilalte.

Un ofițer venit din luptele din Galiția ne spunea, că le bătea la ochi, că nu departe de liniile lor de foc, câțiva țărani lucrau în câmp la scos de grumpene... Dar și aceea au băgat de samă, că focul de șrapnele trimise de tunurile rusești, care căzuse ori prea nainte, ori prea în napoia liniilor noastre de pușcași, se îndreptau ca prin minune și cădeau acurat asupra liniei, împroșcându-o grozav! Cum să ni-

meră? Acei săpători la grumpene erau șpioni ruși, soldați, cari aveau telefon la un loc, unde se făceau că adună grumpenele, și de acolo vesteau pe dușman să puște mai lung ori mai scurt, ca să nimerească tocmai pe tocmai! Au fost prinși și împușcați îndată!

Alt caz interesant se spune din lupta cu Sârbii.

Soldații noștri treceau pe-un câmp peste care se vede a fi fost lupte, căci și ici și colo dădeau de câte o cruce albă, pe care era scris ceva și era pus și un număr, ca și cum ar spune câți inși sunt îngropați acolo. Mulți soldați își făceau cruce și oftau, gândind că știe Dzeu de n'or zăcea și ale lor oase ca mâne în un astfel de mormânt, pe care poate nici macar o cruce nu va fi...

Când colo ce-a eșit la iveală? Sub acele cruci nu zăcea nici un „erou“ sârb, ci numărul de pe ele arată Sârbilor, cari îl ceteau cu ochișoarele, că ce depărtare e până acolo și știa după asta pe cât să-și îndrepte tunurile și puștile!...

Și alte și alte, nenumărate, șiretenii de acestea, cari de cari mai afurisite, se folosesc în războiul de față, mai ales de Ruși și Sârbi.

„Cosinzeana“ se vinde cu numărul (à 20 fileri), aproape în toate prăvăliile unde se află de vânzare „Libertatea“ dela Orăștie. Cei cari

nu au abonată revista noastră, o pot cumpăra acolo număr de număr. Unde nu se găsește, să se ceară a fi adusă.

Menu-ul războiului... Un voluntar român mucalit, dus la frontierele Galiției, trimisese „Gazetei“ la începutul războiului în acea parte, următoarele rânduri, cari dovedesc că Românul nu încetează de-a face spirit nici în focul luptei.

„Ce mai faceți, cei rămași acasă? Noi, cei „mobilați“, o ducem ca la nuntă, într'un ospăț continuu. Ceea ce ne place, e că am eșit la larg, la poalele munților, în codru ne simțim ca la noi acasă. Vreme bună avem, apă de izvor berechet, muniția ne rupe șelele, ca să ne-o ușurăm, mai repezim câte-o ploaie de mângâiere sufletelor nemângâiate din Rusia, cari încep a ne da târcoale. Cât privește menaja, o ducem de minune. Atâtea mâncări și plesedicioase ce avem, au silit pe șef-bucătarul nostru să compue o listă-menu. Ca să te convingi de ce menajă splendidă dispunem, ți-o transcriu:

Menu-ul regimentului nostru.

1. Ciorbă cu tocătură muscălească.
2. Cazaci la frigare.
3. Ruși în ceapă prăjită cu garnir de saucă tartar.

4. Beuturi ținute în ghiață de Siberia.
- Noutăți trimise de bucătari din Sârbia.*

1. Supă cu găluște de bombe inofensive, à la Belgrad.
2. Friptură de țap montenegrian.
3. Sarmale cu umplutură de sârbi.

Nou! Specialități germane.

1. Supă cu tăieței francezi.
2. Gulyas belgian à la Liège.
3. Tocătură de francezi în muștar german.
4. Filet francez preparat cu baionetă prusiacă.

Sosit proaspăt. Nou! Specialitate. Delicatesă.

Varză franceză cu limbă de bou engleză, servită pe tave de Nürnberg.

Despre frăgezimea și bunătatea mâncărilor, garantează: Nicolae, Petru și Nichita.

În decursul consumării, vor delectă pe oaspeți, taraful cu renume mondial al lui Manlicher, orchestra Mauser și banda lui Creuzot, cântând cele mai nouă arii și compoziții, ca: „Visul lui Nicolae“, „Jalea lui Petru“ și „Of, Nichita, of, of.“

Câțiva din noi, am mâncat cu atâta lăcomie, că ni s'a plecat, noroc că ne mai fortează și masează, (Rușii?), de ne mai trece. Vă doresc tuturor bine. Vă salut. Eac.

Militare.

Tipa topa, tipa topa,
A intrat în foc și popa,
Joacă 'n șirul nost cu drag,
Nu să uită, că-i moșneag.

C'o scânteie arămâie
Își aprinde-a sa tămâie,
Aprinde și-o lumânare,
Dintr'un tun de cel mai tare.

Cântă-ți taică rugăciunea,
Ca la Paști îngropăciunea,
Glasul tău e cumu-i mierea,
Pare c'auzi Învierea.

Sus copii, tot înainte,
Că-i cu noi domnu părinte,
Și cântă cu voie bună,
Ca 'n câșlegi, când tot cunună!...

*

De-ar fi mândra peste drum,
N'aș putea s'o văd de fum,
Ași gândi că-i păsărea,
Și 'ntre gloanțe ar cădea.
Ași gândi că-i albă floare
Și-ași călcă-o în picioare.
Stăi mândră la adăpost,
Să nu știi că unde-am fost,
Stăi mândruță 'n sat la noi
Până vin dela război.

*

De-ar fi mândra num' aci,
Ce ușor așa cătăni,
Tot cu nuci și cu alune,
Și cu cântece și glume,

Dar mândruța-i depărtată,
Plânsă și nemângăiată,
De dușmani încunjurată
Și cu mâna nearmată.

Lasă-mi Doamne din oțele
Și pe sama dragei mele,
Să mai rup din cele ghiară
Ce spre ea să îndreptară.

*

Mai lăsați-vă copii
De-ale voastre jucării,
Faceți-vă trimbițași,
Să conduceți pe gloatăși.
Să intrați și voi în foc
Cu părinții la un loc,
Ca să cadă pentru neam
Trunchiul tot și ram cu ram.

*

Bate toaca de 'nserare,
Merge mândra la altare
Și le 'nvăluie 'n ștergare.
Prea curatei Născătoare
Îi aduce câte-o floare,

Floare galbină domnească,
Pe bădița să-l grijească.
Roagă-te mândruța mea,
Pentru fericirea ta,
Pentru gloanțele de foc,
Să 'ndrepteze-a lor soroc,
Pentru săbii de vrăjmași,
Să n'ajungă pe ostași,
Pentru tunuri și granate,
Pentru-a badii sănătate,
Pentru lună pentru stele,
Pentru pușcă și șrapnele,
Pentru vânt și pentru ploii,
Pentru cânteci de eroi,
Soarele ca să răsară,
Toți dușmanii să ne piară,
Badea să se 'ntoarne iară,
Munții coborând cu zor,
Cu cununi de 'nvingător...

ELENA DIN ARDEAL

ALARMĂ!

după LOUIS ENAULT

Clara de Nangis se căsătorise, la șaptesprezece ani, cu contele de Balme, ultimul descendent al unei rase eroice, care, după exemplul strămoșilor, își făcuse datoria către patrie. întors la căminul său, la patruzeci și cinci de ani, cu gradul de colonel, foarte bogat și considerat în provincia sa, el nu se dădă înapoi față de plăcuta nebulie a unei căsătorii din iubire, la vârsta la care nebuniile nu mai sunt permise.

Domnișoara de Nangis primi căsătoria, cum s'ar fi lăsat să fie dusă la jurământ... sau la bal.

Doi ani trecură, pentru ea în liniște și pace, doi ani fără accident și fără incident. Nu eră, de sigur, incomparabila fericire a căsătoriei din iubire, dar eră, cel puțin, siguranța unei vieți liniștite.

Moartea soțului îi întrerupse cursul. Și moartea aceasta fu eroică.

Contele de Balme își plătise datoria către patrie. Nimic nu-l silea să iasă din retragere. Însă când auzi sunând trimbița războiului, el oferă spada sa apărării naționale.

Rămasă la Paris, în timpul asediului, contesa fu, timp de mai multe luni, cu totul lipsită de știri dela soțul său.

Numai după iscălirea armistițiului, află că contele de Balme găsi o moarte glorioasă, în una din strălucitele lupte, cari aruncară ca o ultimă rază de glorie asupra vitejiei franceze.

Vestea acestei morți cauză contesei o mare durere. Își plânse soțul cum și-ar fi plâns tatăl, îl veneră ca pe un martir și-l întipări în regretele-i sincere.

Iubirea ce-o avu pentru el, nu eră din acelea cari umple toată existența; la vârsta ei și după o astfel de căsătorie, văduvia aveă multe motive să nu fie vecinică. De doi ani, contesa purtă doliul după soțul său, în chip foarte sever, așa putea zice cu religiozitate, când întâlni pe domnul Georges de Charmoy, tânăr, frumos

și inteligent. Văduva contelui de Balme fu iubită de Georges și se căsătorii cu ea.

Această căsătorie nu semănă întru nimic cu prima. Clara, născută pentru a iubi, știu în fine, ce eră iubirea. Și din această unire se născu un copil.

Într'o frumoasă după amiază, doica veghiă asupra micuțului în grădina, care ținea de palatul ce-l locuiau în „Avenue du Bois-de-Boulogne“ și primi, printre gratii, o scrisoare dela factor.

Copilul, cu instinctul de a apuca totul, o luă.

— Ai, vino de o dă tatii, zise doica. Domnul de Charmoy o luă binișor din mânuța copilului și aruncând ochii pe plicul împesit cu timbre multicolore, ștampilate de diferitele birouri postale pe unde trecuse:

— Scrisoare necunoscută, e pentru tine, zise el soției sale, dar, lucru curios, nu e numele tău de astăzi... e adresată — Doamnei contese de Balma.

— Un corespondent, care nu e la curent, răspunse doamna de Charmoy, luând copilul. De vreme ce e pentru mine, poți s'o cetești.

Scrisoarea începeă astfel:

„Scumpul meu inger iubit!“ — eră cu adevărat, nu se înșelă, celise bine.

Emoțiunea îi fu atât de mare, încât hârția îi tremură între degete și un nor îi trecu pe ochi; dar turburarea nu fu decât trecătoare și reluă cetirea. Cetea încet, cu atenție, oprindu-se la unele părți, pe care le pricepea mai puțin.

„Unde vei fi tu, când această scrisoare îți va cădea în mâni?“

„Te vei mai gândi tu la acela, al cărui suflet întreg îl ții tu? Ah! Clara! E fără îndoială un mare lucru datoriat... dar cât costă ea câteodată, ca s'o îndeplinești!“

„Când am ascultat, fără nici un gând ascuns, ba din contră, cu toată pornirea ființei mele, de sentimentul patriotic, care umplea inima mea și a ta, nu credeam să mă văd condamnat la un așa lung și așa crud exil, departe de tine. Vai! sunt condus în Germania ca prizonier de războiu. M'am lăsat prosteste să fiu prins într'o recunoaștere împinsă poate prea departe, dincolo de avangardă.“

„Nu mi se spune unde mă duc. Dușmanii nostri sunt de o discrețiune impenetrabilă. Ce va fi cu mine, când voi fi odată dincolo de Rhin? Mă întreb cu groază.“

„Baronul de Strelabou, un dușman gentil, comandând detașamentul care ne duce, binevoește a-mi permite să scriu aceste rânduri, jurându-mi pe onoarea lui de gentilom, că secretul va fi păstrat. Le adresez unui camarad de regiment, care ți le va trimite pe calea cea mai scurtă.“

„Când le vei primi? Poate când războiul va fi terminat. Ah! le voi urmă de-aproape.“

„De ți-ar spune ele afecțiunea fără margini a unui om, care nu trăește decât spre a te iubi.“

„Adio! Gândește-te câte odată la acela, care nu te va uita niciodată.“

N. de B.

Ar fi greu de explicat prin cuvinte, emoțiunile diverse, adânci și violente, care umplură și turburară sufletul lui Georges de Charmoy. Ar fi voit să le ascundă soției sale; însă nu poți ascunde nimic de aceea

pe care o iubești; punând copilul în brațele doicei, Clara alergă spre domnul de Charmoy.

— Ce ai scumpul meu? Îl întrebă ea cu vocea tremurând de iubire.

— Mă întrebi, ce am?, sunt cu totul amărât.

— Și pentru ce, Dumnezeule? Fără să-i răspundă direct, dar privind-o țintă, până în fundul ochilor, el zise:

— Există oare cineva pe această lume, care să aibă dreptul de a scrie astfel?, și-i întinsă scrisoarea.

Ea ceti primele rânduri, scoase un țipet de groază, și, tremurând din tot corpul, căzu pe pieptul soțului ei.

Iar el, cu blândețe, dar cu putere:

— Nu-mi răspunzi? Nu îndrăznești să-mi răspunzi? Pricipi totuș, că trebuie să știu dela cine e această scrisoare.

— E dela domnul de Balme, răspunse ea cu vocea înăbușită.

— Dela soțul tău, atunci?

— Dela soțul meu? zise ea cu un fel de rătăcire... dar tu ești soțul meu... n'am... nu voesc să am un altul! Și cu o mișcare instinctivă, în care groaza se amestecă cu duioșie, ea se strânse lângă el ca pentru a-i cere ajutor și protecție.

El fu mișcat de acea profundă afecțiune, ce avea această complectă părăsire de ea însăși. El trecu un braț deasupra umerilor ei, după ce a făcut-o să se pue jos lângă el, vorbindu-i cu acea dulceață, cu care te adresezi unui copil bolnav.

— Această scrisoare m'a trăsnet, m'a nimic... Chiar acum nu pricep nimic... și pe tine, care trebuie să știi, te întreb ce pot să însemneze toate acestea?

— Nu știi mai mult decât tine... și pricep toate însă și mai puțin!... Această scrisoare e cu adevărat a domnului de Balme... însă aici începe pentru mine misterul de nepătruns... După rapoartele oficiale, din cari mi s'a dat o copie autentică, adevărată, vizată, legalizată, înzestrată cu toate iscăliturile necesare, contele și-a găsit moartea în una din ultimele încercări ale armatei lui Chang, din care făcea parte. Mă credeam deci cu totul liberă, când am avut fericirea să mă căsătoresc cu tine.

— O credeam și eu, și disperarea mea... primind teribila scrisoare, care vine să-mi distrugă fericirea.

— Cum? ce vrei să zici? zise Clara cu groază. Nu voi mai fi soția ta... adevărata ta soție, a ta, numai a ta?

— Vai!

— Astfel, tu nu mai ești soțul meu... un alt... putea să mă ia... să mă zmulgă dela tine... dela tine, scumpul meu... unicul meu iubit! Ah! Georges al meu, numai gândindu-mă, înnebunesc de desperare!

Domnul de Charmoy nu eră mai puțin desperat; și prin tot felul de cuvinte dulci încercă s'o mângăie, când un țipăt al copilului, într'o odae alăturată, în prada unei mâini copilărești, a cărei cauză este adesea necunoscută, dar care sperie inima unei mame, atraseră în acest moment atenția doamnei de Charmoy.

— Tu, zise ea, uitându-și durerile pentru a nu se gândi decât la acelea ale copilului, tu ești încă prea mic pentru ca să suferi.

Ea se duse să-l ia și, apucându-l încetișor dela sânul doicei observă că Georget ținea încă, în mica-i mână crispată, plicul scrisoarei fatale.

— Iarăș această nenorocită scrisoare!

— Lasă asta Bébé! zise domnul de Charmoy.

Și cum copilul nu ascultă, el îi scoase plicul din mână.

— Instinctiv, mașinalicește, el privi plicul cu mai multă atenție decât când îl primi.

Privirea îi fu atrasă mai întâi de mai multe timbre, arătând birouri poștale diferite. Unul purta ștampila din Nancy și se putea ceti data de 25 Novembre 1870; altul al biroului din Drontheim, una din ultimele orașe din Norvegia, cu această dată 4 pe 4, care însemnează 4 Aprilie 1874.

Cu un gest brusc, aproape violent Georges își atrase soția lângă el și, strângând-o cu pasiune pe peptul său:

— Scăpați! scăpați! sufletul meu! îi zise el. Întrezăresc adevărul însă nu încă de-a 'ntregul. Lasă să continui cu căutarea.

El reluă plicul și, întorcându-l văzu ștampila consulatului francez din Drontheim, pe partea opusă adresei, cu această mențiune:

„Scrisoarea găsită în împrejurimile Livenburgului, la 2 Aprilie 1874, și adresată Doamnei contesă de Balma, de consulul Franciei“.

— Acum totul se explică, zise domnul de Charmoy, nu-mi mai rămâne nici cea mai mică îndoială. Ascultă-mă bine. În ceea ce voi spune, sunt lucruri sigure și probabilități; tu vei judeca și unele și altele și vei isprăvi ca și mine, prin a nu mai avea nici o îndoială asupra faptului însuș.

„Contele de Balma, făcut prizonier și condus în Germania, a scris această scrisoare cu permisiunea unui ofițer, care comandă escorta. Scrisoarea a fost aruncată în prima cutie întâlnită — la Nancy — după ștampila pe care o văd pe plic; biroul din Nancy o fi încredințat-o, cu multe altele, unuia din acele baloane cari au avut de suferit aventuri tragice. Unul din ei — îmi aduc foarte bine aminte — căzû într'unul din județele noastre dinspre Est, în mijlocul liniilor dușmane!

„Pilotul său, temându-se ca curierul să nu cadă prada Prusienilor curioși, azvârli lestul, se acăță de crăcile unui copac atins de nacelă și încredință celor patru vânturi ale cerului, mai puțin cruzi ca năvălitorii, prețioasele hârtii cari nu puteă să le ducă el însuș la destinație. De atunci nu s'a mai auzit nimic povestindu-se de acest balon nenorocit; pluti de sigur, la întâmplare și întâlni un curent puternic, care îl împinse spre Nord.

„Aceste probabilități sunt schimbate în certitudine de mica notă a consulului Franței din Drontheim și ne permit să găcim sfârșitul istoriei, ca și când am ceti-o în carte. Sfâșiat mutilat, crăpat, balonul se duse să cadă pe marile platouri, cari se întind la nord de Drontheim.

„Ploaia, zăpada, intemperiile de tot felul vor fi sfâșiat miserabilul aerostat. Cât despre mica „valisă“ cu depeși, făcută din piele rezistentă, va fi rămas; ea va fi fost găsită de țărani cinstiți, dusă la Drontheim și predată consulului.“

— Tu explici așa de bine astea toate, încât cred că e adevărat. Dar domnul de Balma ce a devenit?

— Scrisoarea pe care o cetim e datată de 25 Novembre 1870 și moartea contelui e semnalată că a

avut loc în lupta dela 4 Ianuarie 1871, adecă posterioară, cam cu șapte săptămâni. Dar, iată ce s'o fi întâmplat:

„Domnul de Balma eră prizonier de războiu, dar nu pe cuvânt. O fi putut, ca și alți mulți înainte și după el, să înșele supraveghierea dușmanilor, să se reîntoarcă la tovarășii săi de arme, și să-și fi găsit moartea în această glorioasă, dar inutilă luptă de care vorbiam adineauri: Iată faptele în toată simplicitatea lor.“

Se vedeă bine că Clara eră încă sub lovitura primelor impresiuni și că acestea trebuiau să fi fost foarte simțitoare. Ea se strângea de soțul ei, tremurând, făcând, cu ochii umezi, ca rătăcită în visul ei, însă fericită de încetarea acestei alarme.

— La ce te gândești, scumpă iubită?, o întrebă Georges, privind cu aceiaș dulceață pe mama și pe fiu.

— Mă gândesc, zise Clara ștergându-și frumoșii ochi, că nu știam încă până la ce grad te iubeam.

Gaston Toussaint.

Au fost dureri.

Nu-i mult de-atunci și-un chin cumplit

A fost, și inimă tu doară

Ai blăstămat și-ai pățimil

Atunci; ce vrei acuma iară?

Orbit-ai, inimă, nu vezi

Că tot acelaș chin te chiamă?

Orbit-ai, inimă, sau crezi

Că n'ai plătit destulă vamă?

Au fost dureri, și nu simțesti

Că 'n spuza lor mai sunt suspine?

Ce vrei tu iar, ce-mi șopotesti?

— Vai, inimă, mă tem de tine.

G. ROTICA

CATEDRALA DIN REIMS

În cadrul teritorului luptelor ce se dau zilele acestea, între Germani și Francezi, pe văile fluviilor Maina și Aisne, se află orașul *Reims*. Oraș vechi, cu palate strălucite, cu statue și un arc triumfal roman, cu instituții publice, culturale, etc. Dintre monumentele arhitectonice, cea mai impozantă este catedrala catolică, în stil curat gotic, cu comori de artă foarte prețioase, adevărate juvaere ale creațiunii omenești. Biserica eră dela 1179 locul de încoronare al regilor Franciei.

Acest oraș istoric și fortificat, a ajuns acum în raza tunurilor germane. E bombardat cu mare forță,

încât monumentele cad în ruină și vor putea fi reconstruite abia cu mari spese și greutate.

Dar dauna cea mai simțitoare și dureroasă pentru un popor, o cauzează catedrala, cu zdrobirea și nimicirea obiectelor de artă din externul și cuprinsul ei intern. Zidirea acestui locaș ia început în anul 1112. Arhitect a fost Robert de Coucy. Dar pentru terminarea ei au contribuit câteva alte generații de meșteri de arhitectură și secol de secol au împodobit-o cu creațiuni geniale, cei mai distinși artiști francezi ai timpurilor. În chipul acesta, biserica de încoronare din Reims, e asemenea unei sfinte și impunătoare rugăciuni gravată în peatra cea mai fină. Avea misiunea de-a propaga, pe timpuri fără de sfârșit, pietatea milioanei de credincioși.

Ea e zidită din material solid și durabil și cu toată proporția sa impozantă, în detaiuri se înfățișează în forme plăcute, delicate. Mai minunat este frontul de cătră apus. Pe când în celelalte părți s'au făcut cu timpul unele modificări, frontul vestic a rămas în stilul original, din secolul al XII-lea și a păstrat o dovadă despre genialitatea de creațiune arhitectonică a măestrului Coucy.

Biserica e împodobită în toate părțile cu statui de frumseți admirabile. Unele sunt monumentale și eternizează figurile importante din Biblie și din marele trecut al Franței. Ele întruchiează ca într'un Panteon armonic, cele mai puternice temelii ale Franței de odinioară: religiunea și regatul.

Geamurile bisericii ne pun în uimire și azi. Arta de pictură a geamurilor și-a luat începutul în secolul XII. și și-a făcut calea de cucerire tocmai din Franța. Dar pictura din Reims își are și o altă însemnătate. În Europa s'au neglijat monumentele de felul acesta și în parte mare s'au nimicit. Din contră în catedrala din Reims, pictura veche s'a păstrat în toată originalitatea sa.

În biserica de acolo și azi se înalță sufletul credincioșilor în sferile curate, când razele soarelui străbătând prin geamuri, învăluie internul sfântului locaș în o lucire mistică.

În biserică se află între altele marele altar de lemn aurit, în fața căruia regii de odinioară își depuneau jurământul de fidelitate față de patrie și legile existente. După alungarea Englezilor din Franța, în această biserică a condus fecioara Ioana d'Arc pe moștenitorul de tron și a dispus să fie încoronat ca rege, cu numele Carol VII.

Tapetele bisericii sunt splendide, deși unele au început să-și piardă din claritatea și vioiciunea culorilor. Ele sunt donațiuni, oferite de regi, cardinali și alți credincioși cu dare de mână. În deosebi atrag atențiunea tapetele din secolul XV-lea, cu scenele militare din acel timp.

Mai sunt de amintit câte un tablou original, creat de penelul renumiților pictori Tintoretto, Tizian, Pausini, Zucharo etc., apoi scule și juvaeruri de aur și

argint, potire, ornamente pentru altar. Toate obiectele de felul acesta sunt creațiuni de-ale celor mai renumiți măestri din cursul veacurilor și fiecare bucată formează câte-un martor al istoriei franceze.

Cine știe, dacă de aci înainte va mai răsuna glasul clopotului uriaș din turnul principal al acestei biserici, care duce credincioșilor până în mari depărtări chemarea la rugăciune? Acest sol divin a propovăduit trei sute de ani gloria lui Dumnezeu și lauda națiunii franceze.

Taina e a viitorului!

DUPĂ PLOAIE...

IOAN DRAGU

Un fior trecu printre ramurile cari lasară să cadă o ploaie de picături strălucitoare, și norul cel cenușiu, cu marginile subțiate și transparente, zbură spre orizontul încă întunecat, scuturând deasupra pădurișului cele din urmă cristale lichide, mici ca niște perle fine de cristal.

O lumină caldă umplu odată cerul, împărțind strălucirea ei de chihlimbar tuturor lucrurilor pe cari le atingeă, ca și cum le-ar fi cufundat într'o baie de aur; râul păru că rostogolește valuri de metal pur, arborașii se ridicară ca niște vedenii din țara feeriei și pietrișul drumului păru un praf de diamante.

Timp de un sfert de oră, peisagiul se urcă sub lumina aceasta caldă, trimițând cerului albastru aburii molatici cari urmează ploaia; paserile adunate sub acoperișul pădurei cântară întâia oară în ziua aceea, apoi soarele dispăru în dosul dealului, lăsând în atmosfera luminoasă tot aurul pe care-l scotea din pământ.

Iarba păru atunci de un verde strălucitor, izbucnitor ca o fanfară; praful care o întuncă dispăruse, târât de ploaie, și coloritul minunat al verdeței reapărea ca strălucirea unui lucru nou.

Creasta fagilor rămânea aurită, în timp ce ramurile de jos își reluaseră nuanța lor gravă și întunecată; apoi arborii intrară cu desăvârșire în umbra dealurilor, alcătuiind o masă tainică aproape fără nuanțe și fără reflecte, și iarba cea verde strălucia mereu pe malul râului lin ca un lac, în care zenitul de un albastru palid se reflectă, blând și pașnic ca ochiul unui prunc.

Un băiat frumos străbătut încet livada și se așeză pe malul apei, peste pietrele mari și turtite, lustruite de picioarele a o sută de generațiuni. Trist, el privea rând pe rând cerul și făgetul, și gândurile i se îngrămădeau nelămurite în minte, întocmai cum norii cei

grei se 'ngrămădiseră în timpul zilei aceleia de ploaie. În cele din urmă, obosit, dar nu învins de durerea lui, se răsturnă pe spate și rămase cu ochii ațintiți spre cer, ca și cum n'ar mai fi vrut să vadă nimic din ceea-ce îl făcea să se gândească la ceea ce vrea să uite.

Un chip plăpând și ușor se ivi în marginea pădurii, și, sfios, pe jumătate adăpostit de umbra marilor fagi, se ridică în vârful degetelor, ca să se asigure că livada e pustie.

Nimic nu se mișcă; ierburile cele înalte aplecate de ploaie, se ridicaseră și ascundeau împrejurimile râului. Chipul cel mic înaintă grăbit, întorcându-se din când în când, ca și cum s'ar fi temut să nu fie urmărit.

Și, în vreme ce mergea, fetița — căci eră o fetiță de tresprezece ani — plângea, și lacrimile i se rostogoleau pe piept, furișate și lucitoare.

— Nu, n'are să vină, își zicea ea grăbindu-și tot mai mult pasul, n'are să mai îndrăznească după cele ce a avut curajul să-mi spue! Eu mândră! Da, n'ar mai trebui să mă mai privească în față, dacă mai are o fărâmă de inimă! Și dacă ar voi să se căiască, cred că rușinea o să-l împedecă să-mi ceară iertare. Și ar fi mai bine pentru el, căci niciodată, niciodată n'am să-mi mai pot iertă nedreptatea.

Și în vreme ce mergea iute, vorbindu-și sieși, lacrimile îi curgeau tot mai grăbite pe sânul ei copilăresc.

În clipa când ea se apropie de malul râului, băiatul se sculă; îi eră teamă să nu fie surprins în situația aceia, la ora aceia și într'un loc în care nimic nu-i îndreptățeia prezența.

— Cum ar mai rade de mine, se gândi el, dacă ar ști că am venit aici fiindcă o întâlniam în toate serile, în vremea când mă iubiă, — până acum 2 zile.

În clipa când el se sculă, fata ocolii colțul potecii păzit de un soc mare înflorit, și se 'ntâlniră față în față.

Ea țipă, lăsă să-i scape jos găleata de zinc, și rămaseră amândoi uimiți, aproape înspăimântați, plini de tulburare și de mânie.

— Ce cauți aici? îi zise ea cu glasul tremurând. După cele ce mi-ai spus, mai ai îndrăzneala să vii să mă cauți?

— Râul e pentru toată lumea, răspunse el cu un aer de înfruntare. Aș vrea să știu cine ar putea să mă împedecă să vin aici și să rămân dacă-mi place.

— Prea bine, zise ea, ai dreptate; atunci nu-mi rămâne decât să plec eu.

Apucă găleata cu o mișcare înfrigurată și o scufundă în unda limpede. Apa se înfioră și bolborosi în timp ce vasul se umplea; când fu plin, fata voi să-l scoată, dar puterile o lăsară și trebui să-l scufunde din nou. Dar cum eră prea mândră ca să ceară ajutor, ea se rezimă de pietre și trase cât putu mai

bine... Găleata eră însă prea grea; atunci simțindu-și slăbiciunea începui să plângă.

— De ce nu-mi ceri să te ajut ca de obicei? îi zise băiatul care o privea silindu-se.

Să-ți cer, ție? Mai puțin ca ori-cui, răspunse ea ștergându-și lacrimile. Crezi că am uitat cele ce mi-ai spus? Ba chiar mi-ai spus în față, ca să nu mă pot preface că nu știu.

— Am spus ce am spus, răspunse el posomorât; acesta nu-i un motiv însă, ca tu să te chinuești în față ochilor mei.

Și aplecându-se îndată, el ridică găleata și o puse pe mal lângă față. Apa făcui cercuri, apoi se zbârci ușor, și în cele din urmă rămase nemișcată; iar în fundul ei, cei doi copii cari se uitau acolo ca să nu se uite unul la altul, zăriră întâia stea. Ea nu îndrăzni să-i mulțumească, el nu îndrăzni să-i vorbească; deodată se 'ntoarseră amândoi și se priviră în ochi.

— De ce-ai spus că sunt mândră și egoistă? zise fetița cu glasul udat de lacrimi. Tu știi bine că, oricât aș fi eu de rea, te iubeam mai mult decât pe ori-care altul, și mai mult decât pe mine.

— Am spus... fiindcă te iubesc și eu mult de tot. Nu vreau nici măcar să te privească ceilalți. Ție însă îți place să fii privită! Și când te uiți la ceilalți, tu îmi smulgi inima.

Nu-și întoarseră nici unul din ei capul la o parte, dar în ochii lor mânia eră înlocuită de lacrimi. Deodată, el o luă în brațe; ea nu se feri.

— Niciodată? îi zise el încet de tot, căci glasul îi eră plin de îngrijorarea pe care vrea s'o ascundă. Niciodată n'ai să mai fii cochetă, nu e așa? Și nici eu n'am să mai fiu rău și nedrept!

— Am fost eu cochetă! zise ea privindul cu o șiretenie nevinovată.

— O, răutăcioaso! O șireato! răspunse el închizându-i gura cu un sărut.

Rămaseră tăcuți, nemișcați, singuri în mijlocul câmpiei care miroșiă frumos.

— Să ne 'ntoarcem acasă, zise ea rușinată puțin, mă așteaptă, și a înnoptat...

El luă găleata și o ținu în mâna dreaptă, în timp ce fetița își rezimă de umărul lui celălalt trupul ei gingaș și copilăresc. Mergeau încet, ca să poată fi mai mult timp împreună și totuș dispărură sub fagii cei negri.

Luna se ridică încurând la răsărit, și razele ei cele dintâi mângăiară unda liniștită; dar, sub lumina argintie, iarba rămase tot verde — așa de verde — după ploaie.

EDITURA „LIBRĂRIEI Dr. S. BORNEMISA“

CETIȚI TOȚI:

- I. Agârbiceanu*: Schițe și povestiri 2—
A. Ciura: Amintiri, schițe și nuvele 1.60
Gh. Stoica: Alte vremuri, schițe și nuvele 2—
V. Eftimiu: Poemele singurătății, poezii 2—
L. Rebreanu: Frământări, nuvele 1.50
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi 1.60
I. Dragoslav: Volintirii, schițe și povestiri 1.80
A. Fogazzaro: Misterul poetului, roman 1.80
St. Lázár: Floarea Betulei, roman 1.80
A. France: Crima lui Sylvestre Bonnard, rom. 1.80
G. Biedenkapp: Ce povestesc eu copilului meu 0.80
S. Lagerlöf: Marama Sfintei Veronica 0.60
A. Hamat: Noua lege militară 2—
E. Borcia: Versuri fluturate 0.60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte 6 monoloage 1—
V. Stoica: Scrisori, piesă trad. 0.30
E. Suciu: Țigănu în căruță, dialog 0.30
E. Suciu: Sara pe niță, tablou 0.20
G. Todica: Zări din univers 0.30
 * * * Bălăilor și Tămăița, povești 0.50
I. Dragoslav: Volintirii, povestire 0.30
I. Dragoslav: Împăratul Rogojină, poveste 0.30
I. Dragoslav: Codreanu, povestire 0.30
I. Dragoslav: Povești de sărbători 0.30
I. Putici: Sticla din urmă, comedie trad. 0.30
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii pop. 0.60
S. Bornemisa: Musca, Nasul, Intăia scrisoare
 de dragoste, Trei monoloage trad. 0.50

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fl.

A se cere dela:

„LIBRĂRIA Dr. S. BORNEMISA“ în ORĂȘTIE (Szászváros).

DE-ALE NOASTRE...

„*ARHANGHELII*“, roman din viața
 Românilor Ardeleni, de *Ioan*
Agârbiceanu. Prețul cor. 3—

„*SIMEON BALINT*, viața și lup-
 tele lui în anii 1848—1849“.
 Prețul cor. 1.50

„*TRECUTUL ROMÂNILOR* de pe
 pământul crăiesc“. Pr. cor. 4—

„*PE DRUMURI*“, din viața Aromâ-
 nilor, de *M. Beza*. cor. 2—

Să află de vânzare la

„Librăria Dr. S. Bornemisa“ în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deose-
 bit 10—30 fil. de fiecare bucată.

CETIȚI TOȚI:

„*Ștefan-cel-Mare și Turcii*“, de *Ioan*
Ursu. Prețul cor. 4—

„*Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu*“,
 de *N. Iorga*. Prețul cor. 0.15

„*Orfanii neamului*“ roman naționalist,
 de *Rădulescu-Niger*. cor. 4—

„*Dreptate*“, nuvele, de *Al. Vlăhuță*.
 Prețul cor. 2—

„*Fire de tort*“, poezii de *G. Coșbuc*.
 Ed. nouă și adăugită. cor. 3—

„*Privești Dobrogene*“, de *Mih. Sa-*
doveanu. Prețul cor. 2—

„*Strigăt de alarmă*“ nuvele, de *Mau-*
passant. Prețul cor. 0.30

Să pot căpăta la

„Librăria Dr. S. Bornemisa“ în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deose-
 bit 10—30 fil. de fiecare bucată.

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I., II. și III. se pot
 comandă dela administrația
 revistei, pentru suma de 27 cor.

Abonații noștri noi, cari doresc să
 aibă revista noastră dela început,
 le capătă toate trei colecțiile pen-
 tru suma de numai 20 coroane.

SCOARȚE pentru „COSINZEANA“

Abonații noștri cari
 doresc să aibă scoarțe pentru re-
 vistă pe anul 1913, sunt rugați să
 binevoiască a ne trimite suma de
 cor. 2.20. Scoarțele se expediază
 îndată după primirea banilor. □ □